

DWA KOŁORY DWA KOŁOBY

Między buntem a posłuszeństwem
DEBATY / BADANIA / EDUKACJA

Scenariusze szkolnych wydarzeń patriotycznych

Centrum Myśli
Jana Pawła II

centrumjp2.pl

DWA KOLORY DMV KOTÓRA

Między buntem a posłuszeństwem

Zbiór jest częścią projektu *Dwa Kolory – między buntem a posłuszeństwem*
Projekt finansowany ze środków Fundacji PZU

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm jutra”

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Koordynator projektu: Łukasz Ofiara

Redakcja i korekta: Marzena Zielonka

Projekt okładki i opracowanie graficzne: Agnieszka Sulimierska

Partnerzy projektu: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,
Dom Spotkań z Historią, Mt 5, 14 – Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego

Partnerzy medialni: Rzeczpospolita, PLUS-MINUS, TVP Kultura, TVP Polonia, Więź,
Radio Wnet, wSieciHistorii, Nowy Obywatel

© Centrum Myśli Jana Pawła II, 2022

Wydawca: Centrum Myśli Jana Pawła II, Instytucja Kultury m. st. Warszawa
ul. Foksal 11, 00-372 Warszawa, centrumjp2.pl

Egzemplarz bezpłatny

Materiał dostępny na licencji Creative Commons CC-BY-SA

SPIS TREŚCI

	Wstęp	4
01	Łuk Tryumfalny / rocznica patriotyczna / Julita Gredecka	5
02	UR_MA_KA / o kobietach – patriotkach / Justyna Kowal	9
03	„Obok Orła znak Pogoni...” – opowieść o powstaniu styczniowym w cyklach grafik <i>Polonia</i> i <i>Lithuania</i> Artura Grottgera / rocznica powstania styczniowego / Paweł Cichocki	14
04	Wiatrak historii – tam gdzie rzuci Ciebie los / rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę / Krzysztof Kruszyński	25
05	1920 – bitwa o wszystko / rocznica wojny polsko-bolszewickiej / Agnieszka Pogorzelska	31
06	Pomóż, kimkolwiek jesteś – odnaleziony list z grudnia 1981 roku / rocznica wprowadzenia stanu wojennego / Aleksandra Kupisz-Dynowska	34
07	JP2 – nadal łączy / rocznice papieskie / Łukasz Ofiara	38
08	Debata o Unii Europejskiej / rocznica wejścia Polski do Unii Europejskiej / Anna Potasińska	41

Drodzy nauczyciele, wychowawcy, edukatorzy!

Marzeniem wielu z nas jest w taki sposób opowiadać o ważnych momentach i postaciach w historii naszego kraju, by zarazić uczniów pasją, wywołać żywą dyskusję, zachęcić do dalszych poszukiwań... Oddajemy do Waszych rąk pakiet edukacyjny – efekt spotkań i pracy grona nauczycieli – uczestników projektu „Dwa Kolory. Między buntem a posłuszeństwem”, którzy na co dzień mierzą się z tym samym wyzwaniem. Dlatego razem z Centrum Myśli Jana Pawła II podjęli się opracowania angażujących materiałów edukacyjnych odnoszących się do wydarzeń okolicznościowych organizowanych w szkołach z okazji rocznic patriotycznych.

Celem scenariuszy jest nie tylko przypomnienie bohaterkich chwil z historii Polski, ale przede wszystkim wzmocnienie wielokierunkowego procesu interakcji i współpracy społeczności szkolnej. Nie chcieliśmy tworzyć kolejnych akademii czy wieczornic patriotycznych. W materiałach znajdziecie Państwo propozycje zabaw, form teatralnych, gier – również takich, które dzieją się niejako „w tle” życia szkolnego. Niektóre z nich można zrealizować w ciągu jednego dnia, inne wymagają kilkuetapowego przygotowania z uwzględnieniem specyfiki środowiska szkolnego. Zaproponowane metody obchodzenia uroczystości pozwalają na wejście w klimat wydarzenia bardziej aktywnie, twórczo i refleksyjnie. Nasze pomysły zakładają zaangażowanie większości społeczności uczniowskiej – dzięki temu młodzi ludzie aktywnie w niej uczestniczą.

Tematyka proponowanych zajęć zachęca do celebrowania mniejszych rocznic, które czasem „domagają się” umieszczenia w kalendarzu szkolnym ze względu na ich historyczne znaczenie. Oprócz konspektu poświęconego rocznicy powstania styczniowego w naszym pakiecie znajdują się m.in. scenariusze wydarzenia opartego na życiorysie trzech sławnych Polek, wprowadzenia stanu wojennego, czy też rocznic papieskich. Autorzy zaproponowali również ogólne scenariusze imprez, które mają wesprzeć wychowanie patriotyczne wśród młodzieży szkolnej.

Scenariusze te można modyfikować i dostosowywać do potrzeb uczniów i danej społeczności. Mogą też stać się po prostu inspiracją dla Państwa twórczości pedagogicznej. We wstępie każdego z nich zaproponowano czas trwania wydarzenia, potrzebne narzędzia i konieczne elementy przygotowania. Dzięki temu łatwiej jest zaplanować i dokonać odpowiednich wyborów podczas realizacji przedsięwzięcia.

Projekt „Dwa Kolory. Między buntem a posłuszeństwem”, którego częścią jest niniejsze opracowanie, to nasza propozycja refleksji nad patriotyzmem dzisiaj. Jego celem była wielopłaszczyznowa dyskusja na temat współczesnych postaw patriotycznych. Projekt realizowaliśmy w 2022 roku – okresie, w którym tuż za wschodnią granicą Polski wybuchła wojna. Mimo że pomysł narodził się jeszcze przed konfliktem zbrojnym w Ukrainie, wydarzenie to wzmocniło potrzebę rozmawiania o poświęceniu, roli władzy, posłuszeństwie i buncie – postawach, które odnoszą się do pojęcia patriotyzmu.

Nasza inicjatywa to cztery debaty, badania fokusowe nauczycieli oraz warsztaty dla młodzieży. W każdym z tych elementów staraliśmy się ukazać patriotyzm jako wartość, która łączy, a nie stawia poza nawiasem wspólnoty. Chcemy zachęcić do patriotyzmu jako postawy dialogicznej, która zakłada, że miłość do Ojczyzny przejawia się poprzez różnorodność zachowań, idei i poglądów. Ważne jest, aby służyły one dobru wspólnemu, jakim jest Polska. Stąd też przedstawione konspekty dotyczą bardzo różnych wydarzeń i postaci z historii Polski.

Przy organizacji wydarzeń zachęcamy do wykorzystania wystawy w formule „ready to print”, którą można pobrać ze strony www.centrumjp2.pl/wystawa-dwa-kolory. Może stać się ona istotnym uzupełnieniem aktywności, pomysłem na zagospodarowanie szkolnej przestrzeni, pretekstem do refleksji wśród uczniów: co oznacza patriotyczny dialog dla dobra Polski?

Materiały i nagrania video związane z projektem „Dwa Kolory. Między buntem a posłuszeństwem” znajdziecie Państwo na stronie www.centrumjp2.pl/dwa-kolory

Życzymy Państwu wielu sukcesów w przekazywaniu wiedzy i kształtowaniu postaw patriotycznych – na miarę obecnych czasów!

Michał Senk – Dyrektor Centrum Myśli Jana Pawła II

Łukasz Ofiara – koordynator projektu

Łuk Triumfalny

Łuk Triumfalny

Julita Gredecka

 Rodzaj: wydarzenie edukacyjne, np. z okazji Święta Niepodległości, godzina wychowawcza dotycząca wychowania patriotycznego, lekcja wiedzy o społeczeństwie

 Poziom: liceum

 Czas: 2 godziny lekcyjne, np. wychowawcze, na przygotowanie wybranego zagadnienia, 2 godziny lekcyjne na prezentację ogólnoszkolną, 1 lekcja wiedzy o społeczeństwie i/lub historii na debatę „Czym jest patriotyzm i kogo uważam za patriotę?”

CELE DLA UCZNIĄ:

- dowie się, jak można współcześnie definiować i praktykować patriotyzm: ekonomiczny, społeczny, uniwersalny lub regionalny,
- pozna postacie ważne dla polskiej kultury, nauki, biznesu i sportu,
- dokona wyboru postaci, które są dla niego wzorem patriotyzmu i zaprezentuje je rówieśnikom,
- wskaże osobę z najbliższego otoczenia jako wzór patrioty wraz z uzasadnieniem.

PRZYGOTOWANIE:

Scenariusz posłuży do przygotowania obchodów Święta Niepodległości w formie dialogu między przeszłością i przyszłością: Jak tu i teraz ludzie tworzą kulturę, naukę, osiągający sukcesy sportowe lub biznesowe spełniają swoje cele indywidualne, ale również działają na rzecz innych, czy też dla dobra kraju?

Etapy pracy nad przygotowaniem wydarzenia:

- 1. Dla uczniów:** Praca nad wybranym zagadnieniem: kultura, nauka, sport, biznes. Przy wskazaniu dziedziny należy kierować się poziomem umiejętności uczestników lub profilem klas, stopniem trudności zagadnienia (do oceny przez organizatora). Można zrezygnować np. ze sportu, pozostałe kategorie przydzielić klasom pierwszym, drugim i trzecim. Efektem pracy są informacje opracowane przez uczniów odnośnie do wybranych postaci (tekst i obraz/rysunek/grafika najlepiej wykonane samodzielnie).
- 2. Dla konstruktorów:** Przygotowanie konstrukcji Łuku Triumfalnego to zadanie dla nauczycieli techniki lub tzw. „złotych rączek”. Osobą nadzorującą musi być osoba dorosła, zdolna przewidzieć konsekwencje niestabilnej konstrukcji. Możliwa jest też konstrukcja wolnostojąca, wykonana z kartonów lub drewnianych skrzyń, np. po owocach. Przy konstrukcjach wolnostojących należy zadbać o ich stabilność.
- 3. Spotkanie pod Łukiem Triumfalnym ma:**
 - walor poznawczy – dokonanie wyboru osób zasłużonych lub z najbliższego otoczenia, będących wzorem patrioty,
 - walor edukacyjny – każda grupa zapoznaje się z działalnością i kontekstem historyczno-społecznym wybranej postaci,
 - społeczny – współdziałanie i integracja społeczności szkolnej.

MATERIAŁY:**Multimedia:****Kultura**

- https://www.canva.com/design/DAFFQxO7dH0/GE-kVNrb1lcOJOPX7Wtx3Q/view?utm_content=DAFFQxO7dH0&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink
W trakcie prezentacji może zostać zadane pytanie o polskich laureatów do Oskarów. Uczniowie będą mogli skorzystać z telefonów. Informacje dla nauczyciela: <https://rozrywka.radiozet.pl/Filmy/Oscary-2022-Polacy-ktorzy-w-przeszlosci-otrzymali-Oscara>

Nauka

- https://www.canva.com/design/DAFFQ2r7iAo/lf6N9GPiGjJVBwEmUXF8GA/view?utm_content=DAFFQ2r7iAo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

Sport

- https://www.canva.com/design/DAFFQ0QInso/ymM1f1UijVaNKiLYwTbWkQ/view?utm_content=DAFFQ0QInso&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

Biznes

- https://www.canva.com/design/DAFFQwua_rs/tO2CuPUgOx9q3U1V57liyw/view?utm_content=DAFFQwua_rs&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

- arkusze papieru
- kartony
- ołówki, kredki, farby
- kolorowe wydruki
- fotografie
- skrzynki
- klej
- taśma klejąca

SPRZĘT:

- aparat fotograficzny / telefon

PRZEBIEG:

1. Uczniowie wraz z nauczycielem wskazują osoby kierujące się patriotyzmem w dziedzinach, takich jak kultura, nauka, sport, biznes. Efektem pracy jest wybranie przez uczniów 2–4 postaci oraz uzasadnienie decyzji przez wskazanie argumentów przemawiających za wyborem tych osób. Można posłużyć się kluczem – 2 postaci współczesne (również żyjące), 2 postaci historyczne. W grupach uczniowie przygotowują:
 - portret bohatera – preferowany rysunek wykonany przez uczniów,
 - informacje o postaci – opis dokonań; wskazane jest uzasadnienie wyboru jako wzoru bohatera dla współczesnej młodzieży.
 O formacie decydują konstruktorzy Łuku Tryumfalnego.
2. Przygotowanie konstrukcji Łuku Tryumfalnego z wykorzystaniem elementów architektonicznych szkoły. Jeżeli w szkolnej auli znajdują się dwie kolumny, mogą zostać potraktowane jako przeloty łuku i obudowane kartonami, na których zostaną umieszczone portrety postaci. Możliwa jest też konstrukcja

wolnostojąca, wykonana z kartonów lub drewnianych skrzyń, np. po owocach. Przy konstrukcjach wolnostojących należy zadbać o ich stabilność. Dla każdej postaci należy przewidzieć powierzchnię min. 60 x 40 cm. Należy przy tym pamiętać, że informacje powinny być dostępne dla wzroku każdego ucznia (bariera wysokości). Materiały od klas (min. 2 propozycje) powinny zostać dostarczone co najmniej w przeddzień uroczystości szkolnej, aby zostały umieszczone w odpowiednich miejscach, a stabilność konstrukcji została sprawdzona po zakończeniu pracy.

3. Spotkanie pod Łukiem Triumfalnym:
 - przejście pod Łukiem Triumfalnym może odbyć się w rytm poloneza,
 - uczniowie zapoznają się z wybranymi postaciami, które zostały wskazane jako wzór patrioty,
 - każda grupa, która pracowała nad swoją postacią, przygotowuje krzyżówkę z pionowym hasłem (NIEPODLEGŁOŚĆ, PATRIOTYZM, WYBITNI POLACY, RZECZPOSPOLITA – do decyzji organizatora), na którą złożą się poziome hasła – nazwiska umieszczone na Łuku. Po powrocie do klasy uczniowie rozwiązują krzyżówki. Jeśli będą wykonane czytelnie (zwłaszcza hasła) na arkuszach A3, to można je wywiesić na tablicach na korytarzu szkolnym.
4. Podsumowaniem działań jest zorganizowanie debaty w klasie pt. „Czym jest patriotyzm i kogo uważam za patriotę?” lub dyskusja na lekcji wiedzy o społeczeństwie: „Jak wojna rosyjsko-ukraińska zmieniała pojmowanie patriotyzmu w Polsce i w Europie?” albo napisanie eseju „Współcześni polscy patrioci – moje wzorce osobowe”.

UR_MA_KA

UR_MA_KA

Justyna Kowal

 Rodzaj: wydarzenie edukacyjne

 Poziom: klasy VII–VIII szkoły podstawowej i liceum

 Czas: 1 miesiąc – praca w grupach (również poza lekcjami). Podsumowanie każdej z trzech części i dyskusja w klasach oraz finał na forum szkolnym.

Finał wydarzenia np. w Dzień Kobiet, Dzień Niepodległości, Dzień Flagi lub rocznicę wyborów 4 czerwca.

CELE DLA UCZNIĄ:

- pozna trzy twórcze Polki: Urszulę Ledóchowską, Marię Skłodowską-Curie i Karolinę Lanckorońską,
- dowie się, że biografie tytułowych kobiet i innych osób mogą być jedynie inspiracją do redefinicji patriotyzmu i wypełnienia go treścią w swoim życiu,
- uświadomi sobie, że znajomość historii jest fundamentem tożsamości,
- przekona się, że patriotyzm jest wyzwaniem na całe życie, nie tylko w przełomowych momentach dziejów (przykład Urszuli Ledóchowskiej, Marii Skłodowskiej-Curie i Karoliny Lanckorońskiej).

PRZYGOTOWANIE:

1. wydrukowanie i przygotowanie materiałów, o których mowa poniżej,
2. wypożyczenie z biblioteki publikacji,
3. zapewnienie możliwości wyeksponowania wydrukowanego portretu i słów kluczcy,
4. zapewnienie tablicy oraz pisaków lub tablicy interaktywnej albo ich substytutu,
5. zapewnienie ekranu i rzutnika lub komputera,
6. zapewnienie wi-fi lub wcześniejsze zapisanie filmów w komputerze,
7. poinformowanie uczniów, by mieli w czasie zajęć aktywne telefony,
8. wypożyczenie strojów do dramy (wypożyczalnie strojów, magazyny kostiumów w teatrach).

MATERIAŁY:

Teksty:

- U. Ledóchowska, *Byłam tylko pionkiem na szachownicy. Wspomnienia z lat 1886–1924*, Częstochowa 2007,
- E. Curie, *Maria Curie*, wyd. 21, Warszawa 2021,
- K. Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne. 22 IX 1939 – 5 IV 1945*, wyd. 2, Kraków 2011,
- esej J.J. Lipski, *Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy. Uwagi o megalomanii narodowej i ksenofobii Polaków 1990*, Lipski – Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy

Multimedia:

-   Karolina Lanckorońska (1898–2002) // „Polki i Rumunki, które zmieniły świat”
 - Karolina Lanckorońska Portret damy Cz. 1
 - Karolina Lanckorońska Portret damy Cz. 2
 - Karolina Lanckorońska Portret damy Cz. 3
 - Karolina Lanckorońska Portret damy Cz. 4
 - Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) // „Polki i Rumunki, które zmieniły świat”
 - Maria Curie oczami jej córki, Ewy Curie. Audiobook PL
-
-   https://polonia.tvp.pl/55725294/polacy-swatu-maria-sklodowskacurie?fbclid=IwAR0_um-OuD5qyf0aBrPqjZhlZDDNvKgpmbIPPaqhGob1-Pla9FhyNDAZp-U
 - <https://niepodlegla.tvp.pl/39885648/maria-sklodowskacurie>
 - <https://jedyinka.polskieradio.pl/artykul/1735338>
 - <https://polskieradio24.pl/130/7120/Artykul/2182327,Mistycy-dla-Niepodleglej-swiate-Urszula-Ledochowska-matka-polskiej-niepodleglosci>
- notatniki wydarzenia edukacyjnego Ur_Ma_Ka
 - statut szkoły
 - definicje patriotyzmu, np. ze źródeł polskich, angielskich i rosyjskich
 - sukienki/szarfy w kolorach właściwych dla każdej z bohaterek. Urszula Ledóchowska – szara sukienka przypominająca wzorem domowe wygodne stroje praktycznych kobiet szwedzkich początku XX wieku, Maria Skłodowska-Curie – praktyczna brązowa sukienka przydatna w laboratorium, Karolina Lanckorońska – sukienka ponadczasowo klasyczna i nigdy czerwona (np. granatowa).

PRZEBIEG:

Część 1 | w klasach, grupach

1. Uczniowie zostają zapoznani z celem wydarzenia edukacyjnego.
2. Uczniowie zakładają swoje własne lub grupowe notatniki Ur_Ma_Ka.
3. Uczniowie czytają statut szkoły w części odnoszącej się do patriotyzmu.
Dyskusja dotycząca konieczności wychowania do patriotyzmu zapisanego w statucie. Pytania pomocnicze: Czy jest to istotny element statutu? Czy zdaniem uczniów jest on realizowany? Czy patriotyzm może być twórczy lub inspirujący? Czy do patriotyzmu można zmusić? A do miłości? (w chrześcijaństwie jest przykazanie miłości...). Czy w patriotyzmie jest wyłącznie miejsce na obowiązki, posłuszeństwo? Czy pokolenie dzisiejszej młodzieży może od siebie dodać coś nowego do ogólnie rozumianego patriotyzmu? Czy po latach szkolnego wychowania uczniowie mogą powiedzieć: „Patriotyzm to...”. Pytania te będą zadawane w dyskusji pod koniec każdego etapu wydarzenia edukacyjnego.

4. Uczniowie odnajdują i porównują definicje patriotyzmu z różnych słowników, również w tłumaczeniach z innych języków. Przykładowe definicje patriotyzmu:
 - Postawa osoby, która kocha swoją ojczyznę, czuje się jej częścią, działa dla jej dobra i gotowa jest wiele dla niej poświęcić (Wielki Słownik Języka Polskiego).
 - Postawa miłości wobec swojego kraju bardziej niż jakiegokolwiek innego i duma z niego (Cambridge University).
 - Postawa miłości do ojczyzny wyrażająca się w gotowości służenia jej i ochrony przed wrogami; miłość do ojczyzny; przywiązanie do miejsca urodzenia, miejsca zamieszkania (Akademia rosyjska).

Część 2 | w klasach, w grupach

1. Uczniowie tworzą kiluosobowe worki grupy i w nich, w godzinach pozaszkolnych, zapoznają się z tekstem Jana Józefa Lipskiego *Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy*. Na jego podstawie opracowują w grupach wspólne 5 pytań, które chcieliby postawić sobie, ale też które zostaną zadane w części 3. aktorom i aktorkom, którzy/re wcielą się w każdą z trzech bohaterek. Przykładowe pytania: „Szanowna Pani, co jest dla Pani Ojczyzną a co Obczyzną? Czy uważa Pani, że z tytułu przyznawania się do polskości przysługują Pani szczególne obowiązki i przywileje? Czy uważa Pani, że pozostając na Obczyźnie, miała Pani jakieś obowiązki wobec Ojczyzny? Dlaczego?”
2. Uczniowie w grupach wybierają materiały biograficzne o jednej z bohaterek (publikacje, filmy, audycje) i przygotowują:
 - słowa klucze do każdej z bohaterek. Hasła potrzebne do gry memory w części 3., najpierw w klasach, potem na forum szkolnym. Klasy będą stanowić rywalizujące ze sobą zespoły, a w trakcie gry będą zbierać punkty. Przykłady haseł: daty urodzenia/śmierci; miejsce pochówku Rzym, miejsce pochówku Paryż, miejsce urodzenia: Austria, Królestwo Polskie; podwójna pasja: Ojczyzna i wiara, Ojczyzna i nauka, Ojczyzna i sztuka,
 - scenariusz do jednej charakterystycznej scenki z życia Urszuli (tytuł: Ojczyzna i wiara), Marii (Ojczyzna i nauka) lub Karoliny (Ojczyzna i sztuka). Najlepsze wybrane improwizacje zostaną przedstawione na forum szkolnym w części 3.,
 - odpowiedzi, które mogłyby udzielić bohaterki do wywiadu, który zostanie przeprowadzony w części 3. Pytania wywiadu są opracowane na podstawie eseju J.J. Lipskiego *Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy*.
4. Dyskusja na temat wspólnych elementów życia każdej z trzech bohaterek, cech, które zostałyby określone jako buntownicze, oraz sprawy i idee, którym pozostawały wierne, a także dziedziny, w których były szczególnie twórcze.
5. Powrót do definicji patriotyzmu na podstawie tych trzech biografii oraz postawienie pytania, czy definicje takich słów, jak lojalność, wierność, przyjaźń, mogą być synonimami patriotyzmu?

Część 3 | ogólnoszkolna

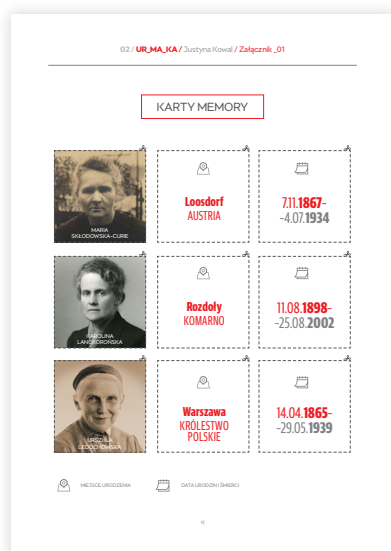
1. Drama, wytypowane na poprzednich etapach przez uczniów scenki przygotowane przez wybrane klasy: 3 scenki z życia każdej z bohaterek. Obserwacja przez nauczyciela pracy w każdej z grup oraz wskazania przez uczniów pozwolą na wybór osoby do podjęcia roli aktora/ki (dodatkowa ocena dla osoby, która zgłosi się do tego zadania). Osoby grające Urszulę, Marię i Karolinę powinny mieć charakterystyczne, rozpoznawalne stroje lub szarfy. Trzy kolory szarf/chust to ubiory dla każdej z bohaterek. Urszula Ledóchowska – szara szarfa (siostry urszulanki szare) lub szara sukienka, Maria Skłodowska-Curie – brązowa szarfa albo brązowa sukienka (skromność i prostota ubioru), Karolina Lanckorońska – granatowa szarfa lub granatowa sukienka (klasyka, unikająca ekstrawagancji i skojarzeń z komunizmem).
2. Wywiad. Aktorki/aktorzy wcielający się w postaci Urszuli, Marii i Karoliny udzielą wywiadów, które przeprowadzą uczniowie odgrywający rolę dziennikarzy. Wywiad z każdą z trzech bohaterek według załączonego scenariusza pytań przygotowanych w grupach na podstawie eseju J.J. Lipskiego.

Uczniowie z grup specjalizujących się w biografii każdej z kobiet komentują w dyskusji, czy odpowiedzi są zgodne z profilem życia ich bohaterek.

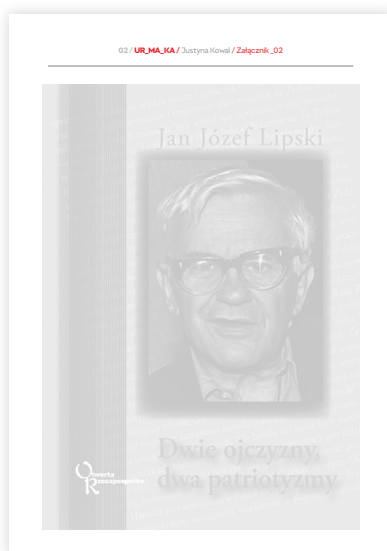
3. Przeprowadzenie międzyklasowej memory gry. Rodzaj turnieju wiedzy o życiu każdej z trzech bohaterek. Bazą gry będzie przygotowanie kilkudziesięciu jednakowych kartonowych kwadratów, które będą tworzyły pary do logicznego połączenia na podstawie życia każdej z trzech bohaterek – np. para kart: „Maria Skłodowska-Curie 1898 r.” + „Polon”; „Karolina Lanckorońska” + „Prowadzi kursy z historii sztuki 1942–1945 w obozie koncentracyjnym dla kobiet Ravensbrück”; „Urszula Ledóchowska” + „Polak z natury jest (...) bohaterem lubującym się w rozgłosie, sławie. (...) A tu trzeba cichej pracy”.
4. Powrót do dyskusji na temat definicji patriotyzmu na forum szkoły. Moderator spotkania podsumuje poprzedni etap dyskusji i pyta o wnioski dotyczące postawy patriotycznej po trzecim etapie całego projektu. Zaleca się, by podsumowanie zostało zapisane na dużym ekranie lub wypisane na tablicach.
5. Podsumowanie wydarzenia przez odczytanie najbardziej trafnej dla uczestników definicji patriotyzmu. Ewentualnie: zaproponowanie dyrekcji szkoły wpisanie tej definicji do statutu szkoły.
6. Podliczenie punktów w rozgrywkach międzyklasowych memory gry i wręczenie dyplomów, nagród.

ZAŁĄCZNIKI:

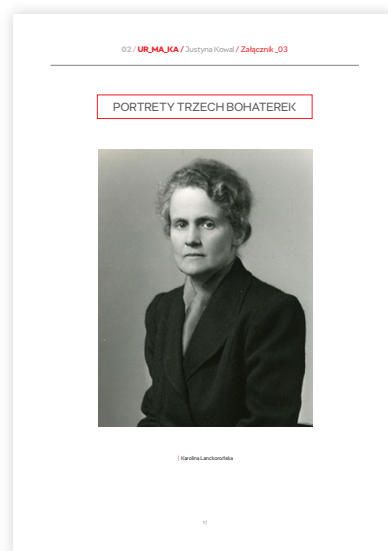
01. projekt gry memory (02_UR_MA_KA_zalacznik_01_pdf)
02. esej Jan Józef Lipski, *Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy* (02_UR_MA_KA_zalacznik_02_pdf)
03. portrety trzech bohaterek (02_UR_MA_KA_zalacznik_03_pdf)

01.

02.

03.

Obok Orła znak Pogoni...

„Obok Orła znak Pogoni...”

opowieść o powstaniu styczniowym w cyklach grafik *Polonia* i *Lithuania* Artura Grottgera

Paweł Cichocki

 Rodzaj: konkurs na żywe obrazy

 Poziom: VII i VIII klasy szkoły podstawowej oraz liceum i technikum

 Czas: przygotowanie do konkursu od dwóch tygodni do miesiąca, finał wydarzenia 60 minut

CELE DLA UCZNIĄ:

- dowie się, jakie były przyczyny wybuchu powstania styczniowego oraz jego następstwa,
- zrozumie, jakie miał znaczenie ten zryw dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego na przełomie XIX i XX wieku,
- zapozna się z twórczością Artura Grottgera i będzie mógł ocenić jego postawę względem osób walczących w powstaniu,
- rozwinie swoją kreatywność,
- poszerzy umiejętności z zakresu planowania oraz pracy w grupie.

PRZYGOTOWANIE:

Konkurs na żywe obrazy powinien zostać ogłoszony przez nauczyciela podczas lekcji przynajmniej na dwa tygodnie przed datą 22 stycznia, czyli rocznicą wybuchu powstania. Dodatkowo można pokusić się o przygotowanie plakatu lub krótkiego filmu promującego wydarzenie i zamieścić go w mediach społecznościowych szkoły (spot nie powinien być dłuższy niż minuta).

Regulamin konkursu należy dostosować do specyfiki i wielkości szkoły. Warto uwzględnić jednak podział na drużyny, które będą reprezentowały poszczególne klasy. Wskazane jest też, ażeby jury składało się z osób związanych zarówno ze środowiskiem uczniowskim, jak i nauczycielskim. Ewentualnie jurorami mogą zostać sami uczniowie, którzy w obrębie swojej klasy zadecydują o przydzieleniu punktów innym uczestnikom konkursu.

Każda drużyna losuje jedną z siedmiu czarno-białych reprodukcji rysunków Artura Grottgera z cykliw *Polonia* i *Lithuania* wraz z zadaniami dodatkowymi. Zaleca się wykorzystanie poniżej wyselekcjonowanych grafik:

Polonia

II Pobór w nocy

III Kucie kos

IV Bitwa

V Schronisko

VIII Żałobne wieści

IX Na pobojuwisku

Lithuania

III Przysięga

IV Bój

VI Widzenie

Za pomocą wyżej wymienionych rysunków, ułożonych w odpowiedniej kolejności, można w interesujący sposób opowiedzieć o samym powstaniu styczniowym oraz intrygującej postaci twórcy cyklów *Polonia* i *Lithuania* – Arturze Grottgerze. Zadaniem każdej drużyny będzie przygotowanie żywego obrazu oraz odpowiedzi na pytania związane pośrednio lub bezpośrednio z tematyką odtwarzanego dzieła.

Uwaga! Podczas finału prezentacja odpowiedzi przez każdą drużynę nie powinna przekroczyć 5 minut. Rolą nauczycieli: historyków, polonistów lub plastyków jest wsparcie pracy uczniów przez udzielenie im niezbędnych wskazówek, które pomogą w wykonaniu zadań.

GRAFIKI WRAZ Z ZADANIAMI DLA POSZCZEGÓLNYCH GRUP

1. Pobór w nocy

Zadanie: Wyjaśnijcie, w jakich okolicznościach doszło do wybuchu powstania styczniowego. Co dokładnie przedstawia wylosowana przez waszą drużynę grafika? Odszukajcie obraz innego autora z przełomu XIX i XX wieku, który będzie opowiadał o tragizmie pierwszych dni powstania. Zaprezentujcie i omówcie go w kilku zdaniach na forum szkoły.

2. Przysięga

Zadanie: Poszukaj w podręczniku szkolnym do historii lub Internecie herbu używanego przez polski Rząd Narodowy w okresie trwania powstania styczniowego. Co symbolizowały jego poszczególne elementy? Do jakiej idei się odwoływały?

⚠ **Uwaga!** Herb w kolorze warto wcześniej wydrukować na dużym arkuszu papieru lub zapisać go w formie elektronicznej i przygotować do wyświetlenia.

3. Kucie kos

Zadanie: W jaką broń byli wyposażeni powstańcy styczniowi? Gdzie się w nią zaopatrywali? Porównajcie uzbrojenie Polaków walczących w irredencji z lat 1863–1864 z uzbrojeniem armii rosyjskiej tego okresu.

⚠ **Uwaga!** Drużyna może postarać się o wypożyczenie repliki broni lub przygotować prezentację ze zdjęciami lub ilustracjami (maksymalnie 3 slajdy z krótkim opisem).

4. Bitwa

Zadanie: Jaki był charakter walk prowadzonych przez Polaków podczas powstania styczniowego? Z czego wynikał ten sposób inicjowania działań militarnych?

Odszukajcie wiersz, ilustrację, mapę lub fragment filmu, za pomocą którego pokażecie specyfikę starć z czasów powstania styczniowego. Zaprezentujcie go na forum publicznym.

5. Bój

Zadanie: Wyjdźcie w teren i poszukajcie w najbliższej okolicy upamiętnień dotyczących powstania styczniowego. Wykonajcie zdjęcia tych miejsc i przygotujcie się do zaprezentowania swojej pracy koleżankom i kolegom (3–4 fotografie z krótkim opisem).

Uwaga! Upamiętnieniem mogą być powstańcze mogiły, miejsca bitew i potyczek, tablice komemoracyjne dotyczące konkretnych osób lub wydarzeń, ale także pomniki, nazwy ulic czy placów.

6. Schronisko

Zadanie: Po konsultacjach z nauczycielem historii poszukajcie w literaturze naukowej lub popularnonaukowej informacji na temat postaw różnych grup społecznych wobec powstańców w Królestwie Polskim oraz na tzw. ziemiach zabranych (szlachta, mieszczaństwo, chłopstwo, ludność żydowska). Opowiedzcie o nich podczas swojego wystąpienia.

7. Na pobojowisku

Zadanie: Dlaczego powstanie styczniowe upadło? Korzystając z ogólnodostępnej literatury popularnonaukowej, wypisz najczęściej pojawiające się przyczyny klęski polskiego zrywu z 1863 roku. Sporządźcie na dużej karcie papieru lub na komputerze (przy pomocy jednej z darmowych aplikacji) mapę myśli i zaprezentujcie ją zebranym podczas finału.

8. Żałobne wieści

Zadanie: Jaką scenę przedstawił Artur Grottger na wylosowanej przez was grafice? W jaki sposób kultywowano pamięć o powstańcach styczniowych zaraz po stłumieniu zrywu, w II Rzeczypospolitej oraz w czasie II wojny światowej? Wymieńcie konkretne przykłady w prezentacji przygotowanej przez waszą drużynę.

Uwaga! Prezentacja powinna zawierać maksymalnie 3 slajdy ze zdjęciami i krótkim opisem.

9. Widzenie

Zadanie: W jaki sposób wylosowana przez waszą drużynę grafika Artura Grottgera wiąże się z dziejami powstania styczniowego? Dlaczego jej punktem centralnym jest Matka Boska? Poszukajcie w ogólnodostępnej literaturze popularnonaukowej informacji na temat skutków stłumienia przez Rosjan polskiego zrywu i zaprezentujcie je publicznie w postaci mapy myśli.

Czym jest żywy obraz?

Żywy obraz to inaczej rekonstrukcja dzieła malarskiego tworzona przez ludzi, których postawa, mimika twarzy, rekwizyty oraz ubiór stara się w pełni odwzorować daną scenę.

Poniżej przykładowe żywe obrazy wykonane przez uczniów Publicznego Liceum Ogólnokształcącego im. bł. ks. Romana Archutowskiego z okazji 150. rocznicy wybuchu powstania styczniowego (2013 rok) oraz 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości (2018 rok). Inicjatorką przeprowadzonych wtedy konkursów była Anna Radomska-Marczewska – nauczycielka historii sztuki.

| **Bitwa**, interpretacja grafiki z cyklu *Polonia* Artura Grottgera (2013)

| **Na pobojuwisku**, interpretacja grafiki z cyklu *Polonia* Artura Grottgera (2013)

| **Przysięga**, interpretacja grafiki z cyklu *Lithuania*
Artura Grottgera (2018)

| **Widzenie**, interpretacja grafiki z cyklu *Lithuania*
Artura Grottgera (2013)

| **Obrona dworu**, interpretacja grafiki z cyklu *Polonia* Artura Grottgera (2018)

MATERIAŁY:

Teksty (literatura uzupełniająca dla nauczyciela i uczniów):

- Bryl M., *Cykle Artura Grottgera, poetyka i recepcja*, Poznań 1994.
- Cywiński B., *Obok Orła znak Pogoni. Wokół powstania styczniowego na Litwie i Białorusi*, Kraków 2013.
- Kieniewicz S., *Powstanie styczniowe*, Warszawa 1983.
- Kieniewicz S., Zahorski A., Zajewski W., *Trzy powstania narodowe: kościuszkowskie, listopadowe i styczniowe*, Warszawa 1994.
- Niemojewska A., *Sztuka po Powstaniu Styczniowym*, <https://www.rp.pl/historia/art2009981-sztuka-po-powstaniu-styczniowym> [dostęp: 6.07.2022].
- Szakacz P., *Polonia i Lituania – prace Artura Grottgera w Muzeum Wojska Polskiego*, <https://dzieje.pl/wystawy/polonia-i-lituania-prace-artura-grottgera-w-muzeum-wojska-polskiego> [dostęp: 6.07.2022].
- Szarek J., *Powstanie styczniowe. Zryw wolnych Polaków*, Kraków 2013.
- Ziejka F., *Tragiczny los artysty: Artur Grottger, Franciszek Wyspiański*, Kraków 2019.

Multimedia:

- *Powstanie styczniowe w ilustracjach prasowych z epoki – wirtualna wystawa w Mazowieckiej Bibliotece Cyfrowej*, <http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/Content/17121/index-www.pdf> [dostęp: 6.07.2022]
- <https://muzhp.pl/pl/c/1016/bizuteria-patriotyczna> [dostęp: 7.09.2022]
- Artur Grottger, zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie, <https://zbiory.mnk.pl/>

Obrazy:

- reprodukcje grafik z cyklu *Polonia*: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Polonia_\(cykl\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Polonia_(cykl)) [dostęp: 6.07.2022]
- reprodukcje grafik z cyklu *Lithuania*: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Lithuania> [dostęp: 6.07.2022].

SPRZĘT:

- aparat fotograficzny lub telefon komórkowy nowszej generacji
- projektor multimedialny
- laptop lub komputer stacjonarny.

PRZEBIEG:

W rocznicę wybuchu powstania styczniowego, lub tuż przed nią, zamiast typowej akademii upamiętniającej wydarzenie – na auli / sali gimnastycznej / w hallu – odbywa się finał konkursu na żywe obrazy. Wcześniej należy odpowiednio przygotować miejsce, w którym zgromadzi się cała społeczność szkolna: ustawić komputer, podłączyć projektor i zgrać na dysk twardy materiały przyniesione przez uczniów, zarówno prezentacje, jak i wykonane przez nich żywe obrazy.

1. Wydarzenie otwiera nauczyciel historii lub plastyki, opowiadając o powstaniu styczniowym i twórczości Artura Grottgera. W krótkim wystąpieniu warto skupić się na fakcie, iż sam artysta ze względu na wątłą

zdrowie nie wziął udziału w irredencji, lecz pomagał powstańcom i postanowił upamiętnić ich czyn w cyklach grafik *Polonia* (1863) i *Lithuania* (1864–1866). Pod koniec wypowiedzi warto zaznaczyć, że samo powstanie styczniowe miało olbrzymie znaczenie dla formowania się na przełomie XIX i XX wieku nowoczesnego narodu polskiego, zaś do tematyki powstańczej w swojej twórczości nawiązywali pisarze, m.in. Stefan Żeromski, Eliza Orzeszkowa i Bolesław Prus, jak również inni, oprócz Grottgera,

artyści – Józef Chełmoński, Maksymilian Gierymski, Michał Elwiro Andriolli, Jacek Malczewski. Analizy i oceny tego nieudanego wystąpienia zbrojnego podejmowali się z kolei członkowie polskich elit politycznych – na czele z Romanem Dmowskim i Józefem Piłsudskim.

Uwaga! Wystąpienie nie powinno przekraczać 10 minut, prelegent może przy tym wspomagać się przygotowaną przez siebie prezentacją.

Nauczyciel, żeby poszerzyć swoją wiedzę o postaci twórcy, powinien skorzystać z zamieszczonych w bibliografii artykułów oraz publikacji. Krótka prelekcja jest znakomitą okazją, żeby na kolejnej lekcji porozmawiać z uczniami o tym, czy poprzez twórczość artystyczną, badania naukowe lub prowadzenie działalności gospodarczej można było w XIX wieku walczyć o niepodległą Polskę. Innym ciekawym pomysłem na zajęcia, wartym uwzględnienia, jest skonfrontowanie realiów świata z drugiej połowy XIX wieku z rzeczywistością Polski na początku XXI wieku. Wtedy podczas rozmowy poznamy opinie młodzieży dotyczące ich pojmowania patriotyzmu, dowiemy się także, czym, według nich, był on dla Polaków żyjących na przełomie XIX i XX wieku. Początkiem do rozpoczęcia takiej dyskusji może stać się wskazanie na szacunek, którym darzono w II Rzeczypospolitej weteranów powstania styczniowego i porównanie go do estymy, jaką współcześni Polacy otaczają powstańców warszawskich.

Drużyny biorące udział w konkursie prezentują na forum wykonane przez siebie żywe obrazy oraz zadania dodatkowe. Rolą nauczyciela jest umiejętne uzupełnianie wypowiedzi uczniów od strony merytorycznej.

Uwaga! Wystąpienie każdej drużyny nie powinno przekraczać 5 minut. Żywe obrazy najlepiej będzie wyświetlić przy pomocy projektora multimedialnego w zestawieniu z wylosowaną przez uczniów grafiką Grottgera.

3. Jury konkursowe lub uczniowie oceniający koleżanki i kolegów winni wziąć pod uwagę zarówno zgodność żywego obrazu z oryginałem, jak i merytorykę wykonanego zadania dodatkowego.
4. Po prezentacji prac i omówieniu zadań przychodzi czas na głosowanie uczniów / obrady jury. W przypadku pierwszej opcji uczniowie z poszczególnych klas przydzielają punkty trzem, ich zdaniem, najlepszym żywym obrazom: I miejsce – 3 pkt, II miejsce – 2 pkt, III miejsce – 1 pkt. Następnie punkty od poszczególnych klas są sumowane. Wygrywa praca z największą liczbą punktów.

Uwaga! Klasa nie może oceniać pracy i zadania swojej drużyny.

5. Po ogłoszeniu wyników i wręczeniu nagród można w szkole zorganizować wystawę wszystkich prac zestawionych z reprodukcjami grafik Artura Grottgera.

Wiatrak historii

Wiatrak historii

– tam gdzie rzuci Ciebie los

Krzysztof Kruszyński

 Rodzaj: gra terenowa, miejska

 Poziom: klasy V–VIII szkoły podstawowej

 Czas: 3 godziny zegarowe, upamiętnienie Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada

CELE DLA UCZNIĄ:

- utrwali wiedzę historyczną na temat rozbiorów i drogi do odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 roku,
- odtworzy wydarzenia historyczne poprzez aktywne włączenie się w grę,
- podejmie aktywne uczestnictwo,
- zintegruje się ze społecznością szkolną i lokalną,
- weźmie udział w twórczej animacji wydarzeń historycznych.

PRZYGOTOWANIE:

„Wiatrak historii – tam gdzie rzuci Ciebie los” to wydarzenie edukacyjne w stylu gry miejskiej. Do jego realizacji są potrzebne:

- kapitał ludzki – osoby przygotowujące i prowadzące poszczególne punkty gry – team oraz koordynator,
- miejsce – w zależności od warunków pogodowych: przestrzeń otwarta lub poszczególne sale lekcyjne z możliwością swobodnego przemieszczania się,
- czas – najbardziej bliski dacie 11 listopada.

Na kilka dni przed zaplanowanym wydarzeniem koordynator powołuje team, omawia zasady gry i zleca przygotowanie poszczególnych punktów, w tym zapewnienie odpowiednich rekwizytów. Koordynator wyznacza trasę i punkty gry. Ważne, aby trasa gry z punktu do punktu miała charakter obiegowy, czyli zamkniętego koła. W ramach przygotowań należy sprawdzić i przetestować obowiązkowe punkty, mierząc czas wykonania poszczególnych zadań. Koordynator w czasie gry jest odpowiedzialny za sprawny przebieg gry oraz aby grupy na poszczególnych punktach miały zbliżony czas wykonania zadań.

MATERIAŁY:

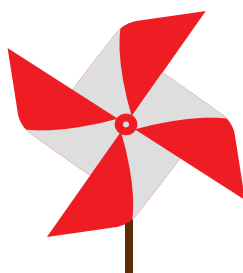
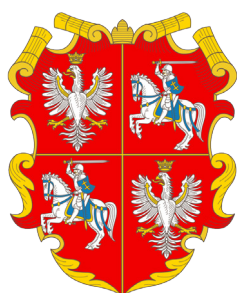
Elementy przebrania prowadzącego:

- złodziej (kominiarka, chustka, bluzka w paski, worek)
- powstaniec (kufajka, czapka uszatka)
- emigrant (czarny cylinder, czarna peleryna)
- żołnierz (maska przeciwgazowa, mundur)

- detektyw (kapelusz, okulary, płaszcz)
- budowniczy (kask, kamizelka odblaskowa, rękawice)

- biały materiał
- sznurek
- taśma ogrodzeniowa biało-czerwona lub wstążki koloru białego i czerwonego
- piłeczki
- karton
- długa plastikowa rura
- papier
- lornetki
- plandeka
- klocki

PRZEBIEG

Ogólne zasady gry:

Zgromadzeni w jednym miejscu uczestnicy wprowadzeni są w ogólne zasady gry.

Uczestników dzielimy na 6 grup, najlepiej, aby grupy składały się z 3–8 osób. Każda z grup udaje się na inne miejsce akcji historycznej – tzw. punkt. Każda z grup dostaje umieszczony na dużym kiju wiatrak zrobiony z papieru, koniecznie biało-czerwony (jest to nawiązanie do tytułu gry). Na kiju umieczone są strzałki – oś czasu z poszczególnymi punktami do przejścia (Ilustracja 1). Na każdym punkcie członek grupy zaznacza ten, który został zaliczony i grupa może przejść dalej.

Wszystkie grupy zaczynają swoje zadanie w tym samym czasie i wszystkie kończą na sygnał gwizdka. Następuje przejście według wskazówek zegarka. Czas na realizację zadań we wszystkich punktach wynosi około 10 minut.

Na początku każdego spotkania prowadzący punkt wita uczniów i zaznacza im na osi czasu, gdzie się znajdują oraz ile lat cofnęli się wstecz. W tej grze wygranym jest ten, kto zapamiętał jak najwięcej szczegółów z historii Polski.

Na zakończenie gry następuje podsumowanie dla wszystkich uczestników. Nagrodą dla każdego uczestnika może być mały wiatraczek w kolorze biało-czerwonym.

ZŁODZIEJ – III rozbiory Polski – Traktat Trzech Czarnych Orłów

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
– strój złodzieja: kominiarka, chustka, bluzka w paski, worek na plecach	Prowadzący przedstawia uczniom historię Traktatu Trzech Czarnych Orłów. Wyjaśnia też, co one oznaczają i jakie działania podjęły kraje sąsiadujące wobec Polski. Podkreśla także, jak ważna jest wolność w życiu narodu i co się dzieje, gdy zaczyna być ona ograniczana.	Do płotu lub drabinek przymocowane są rozwinięte na długość kilku metrów wstążki koloru białego i czerwonego (lub taśma ogrodzeniowa biało-czerwona); jest ich tyle, ilu uczestników gry. Każdy z uczniów otrzymuje rulon z papieru, na który nawija wstążki (co obrazuje ograniczanie wolności Polaków) aż do momentu ich całkowitego zwinięcia. Rulon jest koloru czarnego – symbolizuje trzy czarne orły. W trakcie zwijania uczniowie przekraczają trzy linie zaznaczone na ziemi. Przy każdej z nich umieszczona jest data I, II i III rozbioru.	– taśma ogrodzeniowa biało-czerwona lub wstążki koloru białego i czerwonego – sznurek – kartki z datami rozbiorów Polski – rulony z czarnego papieru

POWSTANIEC – represje po walkach przeciw Rosji

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
– kufajka – czapka – uszatka	Prowadzący wyjaśnia uczniom, że za udział w walkach przeciwko carowi powstańcy zostali skazani na wywózkę w głąb Rosji – na Syberię.	Grupa podzielona jest na dwa zespoły. Pierwszy zespół to powstańcy listopadowi, a drugi zespół to powstańcy styczniowi. Każda z grup skazanych powstańców zakłada na nogi dyby zrobione ze sznurka (otwory na nogi połączone jednym długim sznurkiem). Wszyscy razem mają przejść krótki odcinek drogi (kilka metrów). Zanim wyruszą, na zasadzie głuchego telefonu przekazują sobie informację: „Na Syberię wyruszamy, tam na wolność poczekamy”. To samo zadanie wykonują, kiedy skończą bieg. Zdanie do przekazania brzmi: „Kiedy car ma katar, cała Rosja kaszle” lub „Kiedy car ma ospę, cała Rosja jest dziobata”. Wolność otrzymuje ta grupa powstańców, która jako pierwsza przejdzie drogę i powtórzy prawidłowo zdania.	– sznurek – biały materiał – mapa

EMIGRANT – na pomoc opuszczającym nasz kraj

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
<ul style="list-style-type: none"> – czarny cylinder – czarna peleryna 	<p>Prowadzący wyjaśnia, że wielu Polaków nie potrafiło dłużej żyć pod zaborami. Część z nich postanowiła opuścić swoich bliskich i udać się za granicę, głównie do Francji. Taki wyjazd do innego kraju nazywamy emigracją. Wśród emigrantów z tamtego okresu byli m.in.: Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Józef Bem, książę Adam Jerzy Czartoryski, Ernest Malinowski, Zygmunt Krasiński, Fryderyk Chopin. Aby ułatwić emigrantom pobyt na Obczyźnie, powstawały różne organizacje wspierające, jak np. Związek Wsparcia dla Potrzebujących Polaków w Lipsku.</p>	<p>Wyznaczamy miejsce, skąd wyruszano na emigrację (tabliczka z napisem Polska), oraz kilka metrów dalej „kraj docelowy” (tabliczka z napisem Francja). W tym miejscu stawiamy wiadro/duży kosz. Między początkiem i końcem umieszczamy długą rurę plastikową, którą trzymają uczniowie. Tworzą oni Związek Wsparcia dla Potrzebujących Polaków. Prowadzący, znajdujący się w miejscu oznaczonym tabliczką „Polska”, wrzuca piłeczki z napisami nazwisk znanych emigrantów. Zadaniem grupy jest tak manewrować rurą, aby piłeczka wpadła z drugiej strony do wiaderka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – piłeczki z imionami emigrantów (ilustracja 2.) – tabliczki z nazwami krajów – długa plastikowa rura

ŻOŁNIERZ – by wygrać I wojnę światową 1914–1918

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
<ul style="list-style-type: none"> – maska przeciwgazowa – mundur 	<p>Prowadzący wyjaśnia, że uczniowie znajdują się na froncie I wojny światowej. Jest rok 1918. W wojnie udział biorą wojska Trójporozumienia (ententa) oraz Trójprzymierza. Wygrana wojsk entanty doprowadzi do tego, że Polska powróci na mapę Europy.</p>	<p>Grupa podzielona jest na dwa zespoły, które ustawiają się na dwóch polach. Między nimi znajduje się linia (np. zrobiona ze sznurka). Która z drużyn przerzuci na pole przeciwnika jak najwięcej papierowych kulek, ta otrzymuje miano armii entanty i wygrywa I wojnę światową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – duża liczba kulek zrobionych z papieru – napisy Trójporozumienie /entanta i Trójprzymierze

DETEKTYW – odszukać tych, którzy przynoszą wolność

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
– kapelusz – okulary – płaszcz	Prowadzący wyjaśnia, że odzyskanie przez Polskę niepodległości jest już bliskie. Pojawiły się na horyzoncie osoby, które wiedzą, jak zjednoczyć nasz kraj. Trzeba ich jak najszybciej zidentyfikować.	Uczniowie dopasowują imię i nazwisko takich osób, jak: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski. Otrzymują kilka lornetek i muszą wypatrzeć kartki z imionami i nazwiskami umieszczone w różnych miejscach na zewnątrz szkoły (lub na jej terenie). Następnie dopasowują je do portretów wymienionych bohaterów. W im krótszym czasie zidentyfikują podane osoby, tym szybciej Polska zdobędzie niepodległość.	– lornetki – wizerunki omawianych osób – kartki z imionami i nazwiskami

BUDOWNICZY – granice II Rzeczypospolitej – odtworzenie z mapy 1921–1939

Przebranie – Prowadzący	Wprowadzenie	Zadanie	Potrzebne rekwizyty
– kask z kamizelką odbłaskową – rękawice	Prowadzący wyjaśnia uczniom, że muszą po 123 latach niewoli zbudować nowe państwo – II Rzeczpospolitą	Na bardzo dużej planecie uczniowie odtwarzają granice II Rzeczypospolitej z wszystkich drewnianych klocków typu Jenga, które mają do dyspozycji. Do tego zadania posługują się oryginalną mapą. Dodatkowo zaznaczają kraje sąsiadujące oraz ważne miasta – Warszawa, Gdańsk (Wolne Miasto Gdańsk), Lwów, Wilno, Kraków, Katowice oraz Gliwice i Schönwald, czyli Bojków.	– plandeka – klocki – mapa – kartki z nazwami miast i państw

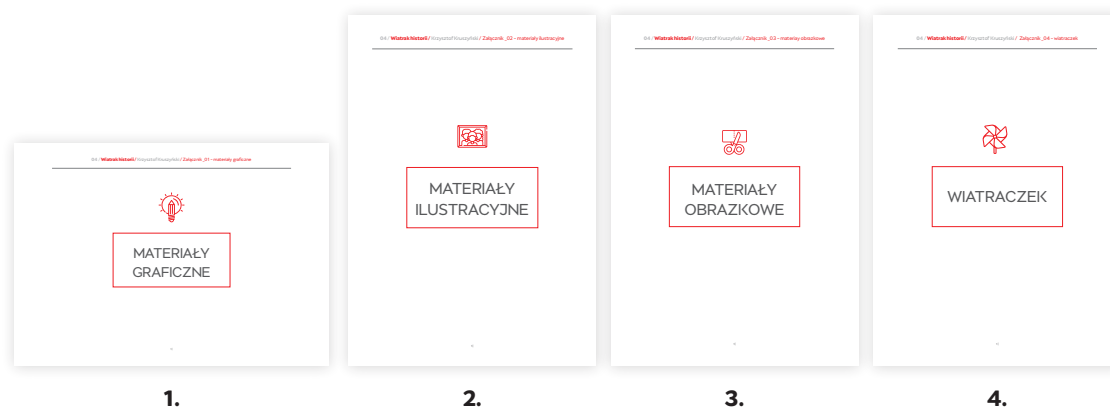
ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – materiały graficzne (04_Wiatrak_zalacznik_01 materiały graficzne_pdf)

Załącznik nr 2 – materiały ilustracyjne (04_Wiatrak_zalacznik_02 materiały ilustracyjne_pdf)

Załącznik nr 3 – materiały obrazkowe (04_Wiatrak_zalacznik_03 materiały obrazkowe_pdf)

Załącznik nr 4 – wiatraczek (04_Wiatrak_zalacznik_04 wiatraczek_pdf)

1.

2.

3.

4.

1920 – bitwa o wszystko

1920 – bitwa o wszystko

Agnieszka Pogorzelska

 Rodzaj: gra dydaktyczna

 Poziom: klasy VII–VIII szkoły podstawowej, klasy II i III liceum

 Czas: dwie godziny lekcyjne

CELE DLA UCZNIĄ:

- utrwali wiedzę z zakresu historii XX wieku,
- przyswoi wiedzę historyczną (daty, nazwiska, wydarzenia) z zakresu wojny polsko-bolszewickiej,
- zapozna się z przebiegiem działań wojennych w czasie wojny polsko-bolszewickiej,
- pozna realia historyczne i polityczne po zakończeniu I wojny światowej,
- potrafi wskazać na znaczenie wojny 1920 roku w walce o granice państwa polskiego,
- doceni znaczenie wojny polsko-bolszewickiej w kształtowaniu postaw patriotycznych społeczeństwa polskiego.

PRZYGOTOWANIE:

Zestaw pytań z jedną poprawną odpowiedzią (zob. załącznik 1).

Zestaw pytań bez odpowiedzi (zob. załącznik 2; wybór zestawu zależy od poziomu znajomości historii).

Dodatkowe wyjaśnienia historyczne w przypadku bardziej skomplikowanych zagadnień oraz problematyki, która nie jest poruszana w podstawie programowej.

MATERIAŁY:

Teksty:

– gotowe broszury i publikacje o bitwie warszawskiej (np. <https://www.edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/szczecin/materialy-edukacyjne/publikacje-popularnonau/114422>, Broszury-popularnonaukowe-Najwieksze-bitwy-wojny-polsko-bolszewickiej-19191921-d.html).

Multimedia:

- film animowany „Bitwa Warszawska 1920”, Instytut Pamięci Narodowej, 2020, czas trwania: 9’32”, https://www.youtube.com/watch?v=aYM_tz7adA4&t=77s
- film „Bitwa Warszawska 1920–2020”, Muzeum Historii Polski, 2020, czas trwania: 19’52’, https://www.youtube.com/watch?v=HTIX_162Qog

Materiały ilustracyjne:

- plakaty polskie nawołujące do wstąpienia do armii vs. plakaty pokazujące bolszewicką wizję świata, obraz Jerzego Kossaka „Cud nad Wisłą”.

SPRZĘT:

- tablica multimedialna
- komputer
- projektor.

PRZEBIEG:

Grę można przeprowadzić dla dwóch poziomów nauczania:

Historia podstawowa – jako lekcja uzupełniająco-powtórkowa, z wykorzystaniem krótkiego filmu o przygotowaniach do bitwy warszawskiej, dostępnego na YouTube (IPNtvPL czas trwania: 9'32", https://www.youtube.com/watch?v=aYM_tz7adA4&t=77s) lub dłuższego, dostępnego na kanale Muzeum Historii Polski, czas trwania: 19'52", https://www.youtube.com/watch?v=HTIX_162Qog).

Film wyprodukowany przez IPN jest animowaną wersją komiksu przygotowanego w rocznicę bitwy warszawskiej. W tym przypadku pytania, stworzone z myślą o graczach, mogą być pytaniami bez wskazanej odpowiedzi (zob. załącznik 2).

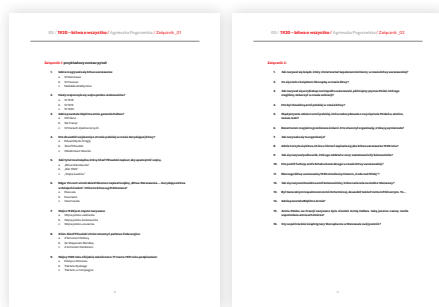
Historia rozszerzona – uczniowie dostają nieco trudniejsze pytania z trzema odpowiedziami do wyboru (zob. załącznik 1).

Etapy wydarzenia:

1. Powołanie bezstronnej komisji – 3 osoby, każda z pojedynczym głosem.
2. Wyłonienie dwóch drużyn. Wybór drużyny odbywa się poprzez losowanie.
3. Każda z drużyn losuje pytanie i na nie odpowiada. Pytania mają określone wartości punktowe. Wygrywa ta drużyna, która zgromadzi najwięcej punktów. Rozgrywka odbywa się do momentu zebrania x punktów przez jedną z drużyn lub do wyczerpania wszystkich pytań.
4. Drużyna losuje pytanie i udziela na nie odpowiedzi. Jeśli nie zna odpowiedzi na pytanie, może odpowiedzieć drużyna przeciwna. Pytanie wylosowane trafia do puli pytań z udzieloną odpowiedzią – nie można na nie ponownie odpowiedzieć.
5. Można wykorzystać tablicę multimedialną do wyświetlenia animacji z YouTube, ale również w celu pokazania wybranych obrazów i plakatów, m.in.:
 - a) Jerzy Kossak „Cud nad Wisłą”, <https://bliskopolski.pl/pliki/jerzy-kossak-cud-nad-wisla.jpg>
 - b) plakaty, <https://pamiecpolski.archiwa.gov.pl/plakaty-z-okresu-wojny-polsko-bolszewickiej/>
 - c) plakaty, <https://1920.gov.pl/galeria-plakatow/>

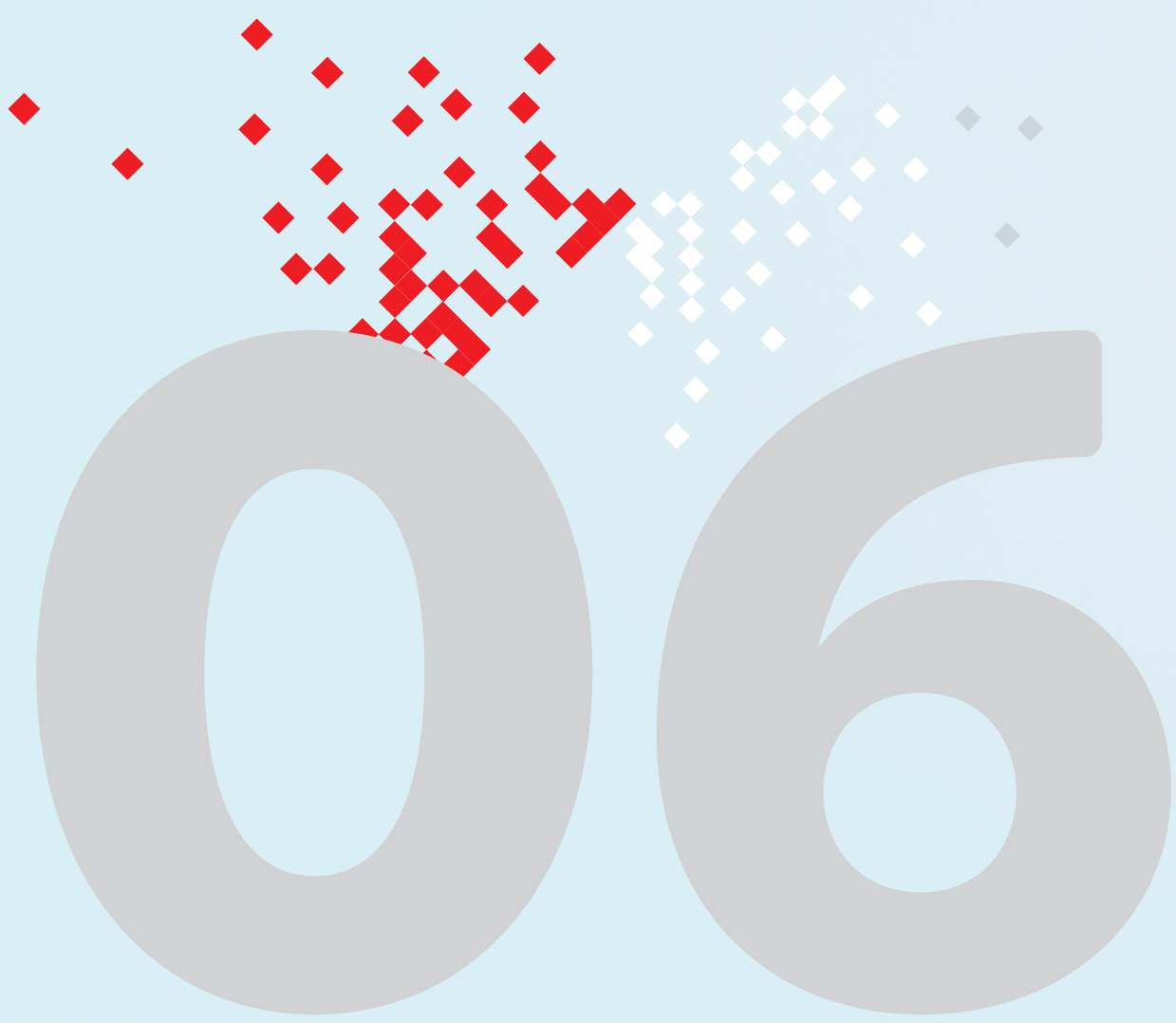
ZAŁĄCZNIKI:

1. przykładowy zestaw pytań ([05_1920 - bitwa_zalacznik_01_pdf](#))
2. pytania bez odpowiedzi ([05_1920 - bitwa_zalacznik_02_pdf](#))

1.

2.

Pomóż, kimkolwiek jesteś

Pomóż, kimkolwiek jesteś odnaleziony list z grudnia 1981 roku

Aleksandra Kupisz-Dynowska

 Rodzaj: gra dydaktyczna z wykorzystaniem koncepcji escape roomu

 Poziom: liceum

 Czas: tydzień (wprowadzenie – 1 godzina lekcyjna, tydzień na rozwiązanie – podsumowanie wyników)

CELE DLA UCZNIĄ:

- pozna istotne daty z kalendarium wydarzeń z okresu stanu wojennego,
- zapozna się z wybranymi aktami prawnymi z okresu stanu wojennego,
- zapozna się z przykładami aktywności artystycznych zaangażowanych społecznie,
- zaktywizuje myślenie przyczynowo-skutkowe i logiczne myślenie,
- pogłębi swoją wiedzę, opierając się na materiałach dostępnych online w języku angielskim (np. dokumenty i zapis wystąpień dostępnych na stronach Biblioteki Kongresu Amerykańskiego),
- dokona autorefleksji na temat pojęcia „wolność” w czasach stanu wojennego i obecnie,
- pozna siłę oddziaływania sztuki na przykładzie fotografii i filmu.

PRZYGOTOWANIE:

Prace konieczne do wykonania przed rozpoczęciem realizacji lekcji:

- Przygotowane materiały umożliwiają przeprowadzenie lekcji w formie:
 - elementu wydarzenia ogólnoszkolnego: gra z elementami escape roomu,
 - pracy w grupach,
 - lekcji z elementami dramy.
- Osią, wokół której budowane są wszystkie wymienione powyżej aktywności, jest anonimowy list z roku 1982 (załącznik nr 1 do niniejszego scenariusza).
- Zależnie od przyjętej koncepcji formy realizacji lekcji konieczne są dodatkowe prace przygotowawcze:
 - W przypadku podjęcia decyzji o realizacji lekcji jako wydarzenia ogólnoszkolnego (np. dla wszystkich klas trzecich liceum albo dla wszystkich uczniów), konieczne jest zaaranżowanie przestrzeni szkoły w sposób umożliwiający wszystkim potencjalnym uczestnikom wzięcie udziału w grze z elementami escape roomu. Na terenie szkoły powinny pojawić się wydruki załączonych plakatów (zob. załączniki). Jedną z propozycji jest wykorzystanie drzwi wejściowych do sali jako przestrzeni informacyjnej lub tablic informacyjnych w miejscach ogólnodostępnych.
 - W przypadku pracy zespołowej w czasie lekcji konieczne jest przygotowanie teczek A4 (tyle ile grup + jedna teczka dla nauczyciela) zawierających kserokopie załączników.
 - W przypadku lekcji z elementami dramy można przygotować rekwizyty, takie jak stara walizka, teczka lub koperta, w której będą znajdowały się omawiane materiały.
 - Alternatywą do powyższych propozycji jest udostępnienie listu i scanów gazet online przy pomocy takich rozwiązań, jak zespół na MS Teams czy dysk wirtualny.

- Nauczyciel, przed rozpoczęciem zajęć, decyduje o ich wymiarze organizacyjnym, w tym:
 - Określa czas trwania gry (proponowany 1 tydzień w przypadku ogólnoszkolnego escape roomu, 2 jednostki lekcyjne w przypadku zajęć w klasach).
 - Wskazuje jeden sposób przekazania rozwiązania przez ucznia zależnie od przyjętej formy realizacji lekcji:
 - W przypadku wydarzenia ogólnoszkolnego – umieszczona na terenie szkoły skrytka na wrzucanie odpowiedzi.
 - Pracy w grupach – kartka z odpowiedzią włożona do teczki z materiałami.
 - Lekcji z elementami dramy – odpowiedź na kartce przekazana bezpośrednio nauczycielowi.
 - Realizacji projektu online, np. e-mail do nauczyciela.
- Rozwiązanie ustala nauczyciel na podstawie diagramu odpowiedzi załączonego do listu (wybiera numery liter, które układają się w hasło), wykorzystując podane litery wpisane do krzyżówki.
- Nauczyciel może rozszerzyć proponowany materiał do pracy o dowolne informacje, adekwatnie do bieżących potrzeb zespołu klasowego.
- Po podjęciu decyzji co do formy i ustaleń organizacyjnych konieczne jest uzupełnienie listu o wymagane informacje i doprecyzowanie zasad gry (propozycja hasła – zob. załącznik „List”).

MATERIAŁY:

- Informacje o przebiegu stanu wojennego dostępne na stronach internetowych, w tym:
 - <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materiały-edukacyjne/teki-edukacyjn/stan-wojenny-19811983>
 - <https://muzhp.pl/pl/e/21/pacyfikacja-kopalni-wujek>
 - <https://muzhp.pl/pl/c/709/zycie-codzienne-stanu-wojennego>
 - <https://zpe.gov.pl/a/galeria-plakatow-z-okresu-stanu-wojennego/D17rO9MJQ>
 - <https://zpe.gov.pl/a/powstanie-solidarnosci-i-stan-wojenny/DsBPMVt86>
- Informacje w języku angielskim dostępne na stronie Biblioteki Kongresu Amerykańskiego, w tym:
 - <https://www.loc.gov/search?new=true&q=Poland+1982>
- Informacje o aktywności mediów, w tym:
 - <https://culture.pl/pl/artykul/studio-eksperymentalne-polskiego-radia-w-okresie-stanu-wojennego>
 - <https://culture.pl/pl/artykul/czas-apokalipsy-i-swinie-z-bagaznika-prl-w-10-zdjeciach-chrisa-niedenthala>
- Informacje o aktach prawnych, w tym:
 - Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 grudnia 1981 r. w sprawie regulaminu pobytu osób internowanych w ośrodkach odosobnienia. (sejm.gov.pl)
 - D19810189.pdf (sejm.gov.pl)
 - Uchwała Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie wprowadzenia stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa. (sejm.gov.pl)
 - D19810155.pdf (sejm.gov.pl)
- W. Roszkowski, *Historia Polski 1914–2015*, Warszawa 2017, s. 429–442.

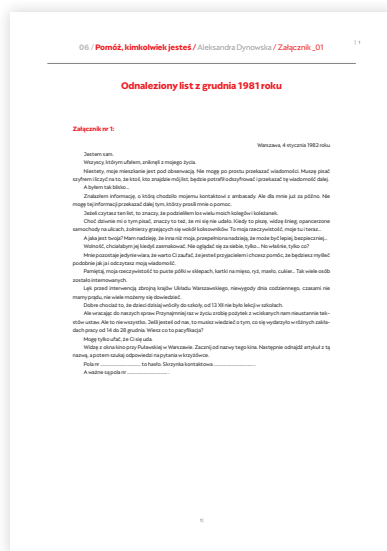
PRZEBIEG:

1. Nauczyciel prowadzący lekcję dokonuje krótkiego wprowadzenia w tematykę zajęć.
2. Przedstawia uczniom zasady gry, w tym czas trwania, miejsce, gdzie można znaleźć informacje, opisuje sposób opracowania i przekazania rozwiązania.
3. Następnie prezentuje i udostępnia uczniom list (załącznik do scenariusza).
4. Określa pytania, na jakie należy znaleźć odpowiedź:

- a) wskazuje pytanie w liście,
 - b) podaje informację, w jaki sposób przekazać wiadomość.
5. Nauczyciel zbiera odpowiedzi w trybie zaplanowanym przez siebie i podsumowuje wyniki.
6. W ramach zajęć może dodatkowo, kontynuując myśl z listu, porozmawiać z uczniami na temat ich rozumienia pojęcia „wolność”.

 ZAŁĄCZNIKI:

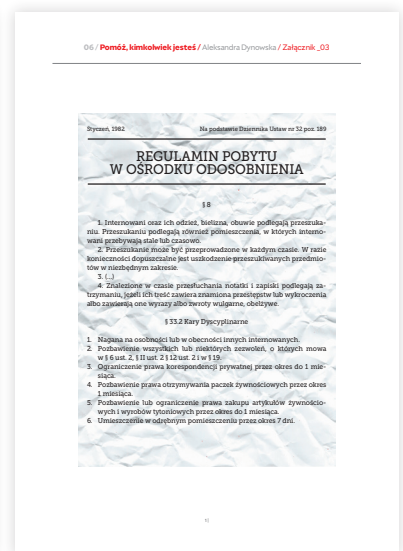
- 1. list inicjujący rozpoczęcie gry (06_Kimkolwiek_jestes_zalacznik_01_pdf)
- 2. materiał przykładowy (06_Kimkolwiek_jestes_zalacznik_02_pdf)
- 3. materiał przykładowy (06_Kimkolwiek_jestes_zalacznik_03_pdf)

1.

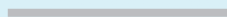
2.

3.

JP2 – nadal łączy

JP2 – nadal łączy

Łukasz Ofiara

 Rodzaj: wydarzenie edukacyjne

 Poziom: klasy VIII szkoły podstawowej i liceum

 Czas: 1–5 dni

CELE DLA UCZNIĄ:

- poznaje teksty Jana Pawła II związane z rocznicą papieską,
- dowie się, jakie znaczenie mają poszczególne aspekty nauczania Jana Pawła II dla współczesnego społeczeństwa,
- zintegruje się z kolegami ze szkoły, pozna nowe osoby.

PRZYGOTOWANIE:

1. Przygotowanie kart aktywności – zob. materiały – wzory kart. Karty można przygotować w dowolnym formacie (karta bankomatowa/A4 lub inne). Dla wzmocnienia ich trwałości należy je wydrukować na sztywnym papierze lub podkleić tekturą. Do produkcji kart można zaprosić jedną z klas, która włączy się w organizację wydarzenia.
2. Rozdanie kart aktywności w klasach – zob. Przebieg.

MATERIAŁY:

- karty z fragmentami zdań Jana Pawła II
- kazania, przemówienia, homilie – jako źródła zdań do gry (wszystkie przemówienia Jana Pawła II podczas pielgrzymek do Ojczyzny i inne dokumenty znajdziesz na www.jp2online.pl).

PRZEBIEG:

Nauczyciel przygotowuje karty z fragmentami zdań z wypowiedzi Jana Pawła II, np.:

Jest to jednakże

Wspólnota szczególna

najbliżej chyba

związana z rodziną

najważniejsza dla

dziejów duchowych
człowieka

(fragment pochodzi z kazania z 2 czerwca 1979 r. wygłoszonego na placu Zwycięstwa w Warszawie)

Kart i zdań może być dowolna liczba, jednak dla efektywności wydarzenia i zabawy proponuje się wykonanie dużej ilości kart i rozdanie ich jak największej liczbie uczniów. Można w ten sposób opracować całe jedno kazanie

lub jego fragmenty, np. z 2 czerwca 1979 roku bądź inne. Przygotowując w ten sposób fragmenty tekstów z poszczególnych przemówień wybranej pielgrzymki do Polski lub odnoszące się do określonego zagadnienia, np. Powstania Warszawskiego, wolności, solidarności etc., warto zwrócić uwagę, aby stanowiły one pewną merytoryczną całość.

Karty można rozdać w klasach w dniu uroczystości poświęconej Janowi Pawłowi II. Może to być zarówno Dzień Papieski, rocznica wyboru Jana Pawła II na papieża, czy też rocznica jednej z pielgrzymek (np. rocznica pobytu papieża w moim mieście/mojej diecezji). Karty można rozdać w dowolnej liczbie klas, najlepiej losowo. Im większa liczba klas, tym większa interakcja między uczniami i zabawa z poszukiwaniami pasujących wyrazów. Na rewersie karty uczniowie mogą wpisywać swoje imiona i nazwiska oraz klasę.

Zadaniem uczniów jest znaleźć innych uczniów z wyrazami/słowaami, które tworzą całe zdanie z danego wydarzenia.

Układanie zdań może odbyć się na kilka sposobów.

Przykład 1

Na hallu zainstalowana jest tablica magnetyczna lub korkowa, gdzie uczniowie mogą umieszczać ułożone już zdania.

Przykład 2

Nauczyciel prowadzący zabawę organizuje miniceremonię (np. po lekcjach), podczas której zgłaszają się grupy, które ułożyły poprawne zdanie. Uczniów, którym udało się tego dokonać, można nagrodzić minipominkami (lub plusami za aktywność). Wersja ta posiada zaletę motywacyjną. Ten sposób gry oraz rodzaj rywalizacji spowoduje, że zwiększy się mobilizacja uczniów do poszukiwania innych osób z kartami, a także do zachowania swoich kart (część kart może zostać przez uczniów zniszczona – należy wziąć pod uwagę również taką sytuację). Sukcesem będzie zgromadzenie jak największej liczby poprawnych zdań. W zależności od dynamiki i zaangażowania uczniów – nagrodzić można również grupy, którym udało się skompletować większość zdania.

Nauczyciel odkrywa wtedy całą homilię lub jej fragment – który był przedmiotem zabawy.

Wydarzenie to można zakończyć również krótką prezentacją o nauczaniu Jana Pawła II, związaną z danym kazaniem lub przemówieniem.

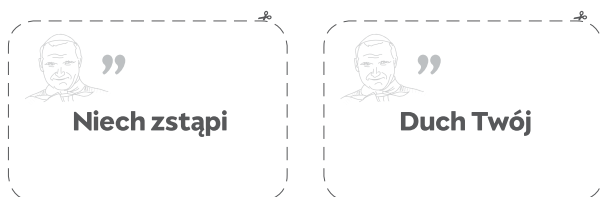
Zabawa ta może być corocznym wydarzeniem – grą papieską, która powoduje, że uczniowie nie tylko zapoznają się z treścią papieskiego nauczania, ale również poznają się między sobą. Poszukiwania uczniów odbywają się bowiem na dwóch płaszczyznach:

- uczniowie starają się podczas zabawy poznać, do jakiego zdania może przynależeć fragment z posiadanej karty (wskazane jest nawet korzystanie ze źródeł w celu poszukiwania właściwego fragmentu wypowiedzi). W ten sposób zapoznają się z treścią nauczania papieskiego,
- uczniowie poszukując kart, poznają się między sobą. Przemieszczają się po całej szkole, poszukując osób z pożądanymi fragmentami. W ten sposób spotykają się również uczniowie, którzy dotychczas nie mieli ze sobą kontaktu lub sposobności do interakcji. Gra pełni funkcję integracyjną.

ZAŁĄCZNIKI:

1. **wzór karty do gry** – karty można podkleić na tekturze ([07_JP2_laczy_zalacznik_01_pdf](#))

Debata o Unii Europejskiej

Debata o Unii Europejskiej

Anna Potasińska

 Rodzaj: Projekt edukacyjny poświęcony szeroko rozumianej tematyce Unii Europejskiej. Realizacja projektu edukacyjnego obejmuje przygotowanie przez uczniów prezentacji, quiz wiedzy, akcję plakatową oraz debatę oksfordzką poświęconą Unii Europejskiej.

 Poziomv: klasa II liceum

 Czas: Realizacja wydarzenia została zaplanowana na 4–5 godzin lekcyjnych w formie spotkań cotygodniowych na lekcji lub dwóch spotkań – spotkania trzygodzinnego i kolejnego jednogodzinnego w odstępie tygodnia. Wydarzenie może zostać zrealizowane w ramach podstawy programowej wiedzy o społeczeństwie w klasie II liceum ogólnokształcącego lub na lekcji historii i teraźniejszości. Rekomendowanym terminem do przeprowadzenia tego projektu jest maj, kiedy można przy tej okazji odnieść się do ważnych dat związanych z istnieniem Unii Europejskiej: 1 maja 2004 – przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz 9 maja – Dzień Europy.

CELE DLA UCZNIĄ:

- zna podstawowe obszary i zasady działania Unii Europejskiej oraz najważniejsze instytucje Unii Europejskiej,
- rozpoznaje osoby piastujące najważniejsze urzędy w Unii Europejskiej,
- umie opisać przebieg i warunki procesu integracji Polski z Unią Europejską,
- wie, jakie są prawa obywatela Unii Europejskiej,
- rozumie kwestię korzyści i kosztów członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej,
- poznaje różne opinie odnośnie do członkostwa w Unii Europejskiej występujące w polskim społeczeństwie i kształtuje własne zdanie oraz postawę w tej kwestii.

PRZYGOTOWANIE:

Realizacja wydarzenia wymaga przekazania przez nauczyciela materiałów dotyczących Unii Europejskiej, na podstawie których uczniowie przygotowują prezentacje. Nauczyciel przydziela tematy i wyznacza czas (minimum dwa tygodnie) na odpowiednie zgłębienie wskazanych materiałów. Uczniowie zapoznają się z zasadami prowadzenia debaty oksfordzkiej.

MATERIAŁY:

- komputer
- projektor
- program graficzny
- wydruki.

Teksty:

- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej, *Krótki przewodnik po UE*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2021, <https://op.europa.eu/webpub/com/short-guide-eu/pl/>
- Strona Unii Europejskiej: https://european-union.europa.eu/index_pl
- Informacje o Unii Europejskiej i polskim członkostwie na Zintegrowanej Platformie edukacyjnej: „Wstąpienie Polski do UE”, <https://zpe.gov.pl/a/polska-i-polacy-w-unii-europejskiej/DffOdDx6r>
- 15 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej, CBOS 2019, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_059_19.PDF
- Polska w Unii Europejskiej, CBOS 2021, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2021/K_139_21.PDF
- Dodatkowe przydatne strony z informacjami o członkostwie w Unii Europejskiej:
<https://www.gov.pl/web/ue/polska-w-ue>
<https://www.gov.pl/web/maroko/1-maja--16-rocznica-przystapienia-polski-do-ue>
- Podręcznik do debat oksfordzkich, <https://debataoksfordzka.pl/3-1-podrecznik/>

Multimedia:

Przemieszczanie się w Europie – Który kraj wypłaci mi emeryturę? (czas trwania: 3’22”), <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=860&langId=pl&furtherVideos=yes>.

 PRZEBIEG:

Przebieg realizacji projektu można podzielić na trzy dopełniające się części. Pierwsza stanowi wprowadzenie w tematykę, jej celem jest dostarczenie wiedzy dotyczącej Unii Europejskiej. Drugi etap polega na sprawdzeniu i ugruntowaniu zdobytej wiedzy. Trzeci etap poświęcony jest refleksji krytycznej dotyczącej tematu oraz dyskusji.

Pierwszy etap projektu realizowany jest w ramach metody odwróconej klasy. W metodzie tej uczniowie na podstawie podanych materiałów przygotowują określone przez nauczyciela tematy, przedstawiając je na lekcji w formie krótkich prezentacji. W tej pierwszej części realizacji projektu uczniowie dzieleni są na grupy w celu przygotowania jednego tematu dotyczącego Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem polskiego członkostwa. W zależności od liczby uczniów w klasie mogą to być grupy trzy-, pięcioosobowe. Czas przeznaczony na prezentację nie powinien przekraczać 5–6 minut. Należy uczniom zwrócić uwagę na realizację prezentacji w obrębie wyłącznie przydzielonych elementów tematycznych. Opracowane przez uczniów tematy powinny zostać przedstawione na dwóch godzinach lekcyjnych. W tej części realizacji projektu uczniowie będą mieli również możliwość obejrzenia filmu o świadczeniach społecznych w UE (czas trwania projekcji: 3’22”).

Propozycje sześciu tematów (materiały do ich opracowania zostały zamieszczone powyżej):

1. Kryteria członkostwa w Unii Europejskiej. Polska droga do Unii Europejskiej. Kwestia i wytłumaczenie znaczenia „okresów przejściowych”.
2. Informacje ogólne o Unii Europejskiej: specyfika integracji, państwa członkowskie, najważniejsze daty, symbole UE.
3. Struktury organizacyjne Unii Europejskiej, osoby zajmujące obecnie ważne stanowiska w strukturach unijnych.
4. Prawa obywatela UE. Co daje nam członkostwo w Unii Europejskiej?
5. Kwestie problemowe integracji i członkostwa w Unii Europejskiej.
6. Badania CBOS – opinie o członkostwie w Unii Europejskiej.

Drugi etap projektu odbywa się na kolejnej, trzeciej godzinie lekcyjnej, gdzie zdobyta przez uczniów wiedza jest sprawdzana, weryfikowana i pogłębiana. Na tym etapie nauczyciel również wyjaśnia wątpliwości, zagadnienia, jakie mogły pojawić się w trakcie samodzielnego przygotowywania tematów przez uczniów. W tej części projektu nauczyciel ma do dyspozycji quiz wiedzy o Unii Europejskiej (załącznik nr 1). Pytania zawarte w quizie dotyczą kwestii z punktów 1–6 przedstawianych prezentacji. Quiz może być realizowany przez uczniów w grupach

ćwiczeniowych na lekcji (opcjonalnie na czas lub na zdobycie punktów). Przygotowane w wersji papierowej pytania quizu mogą również zostać przeformułowane przez nauczyciela w quiz w formularzu Forms lub innym narzędziu multimedialnym.

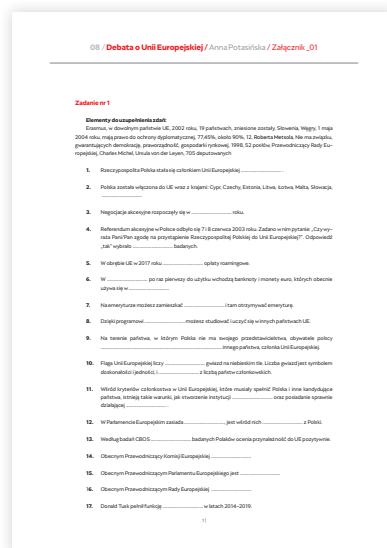
Trzeci etap projektu polega na przeprowadzeniu debaty oksfordzkiej na temat: „Członkostwo w Unii Europejskiej przynosi Polsce więcej korzyści niż strat”. Przygotowanie do tej części projektu zakłada zapoznanie się uczniów z zasadami prowadzenia debat oksfordzkich. Na tym etapie projektu uczniowie realizują akcję plakatową dotyczącą tematów z pierwszego etapu (1–6). Plakaty rozmiarów A2, przygotowane w programie graficznym, np. Canva, wykonane z dbałością o szatę graficzną, będą formą przedstawienia ważnych kwestii i informacji związanych z UE. Będą stanowić również formę zachęty, promocji i zainteresowania pozostałych uczniów planowanym szkolnym wydarzeniem – debatą. Wskazane jest, aby plakaty zawierały pytania problemowe, pokazywały dychotomię opinii społecznych: informacje prezentowane przez przeciwników, jak i zwolenników UE. W ten sposób będą zachęcały do krytycznej analizy lub do opowiedzenia się po którejś ze stron oraz do formułowania własnych opinii.

Odnosnie do przygotowania uczniów do debaty ważne jest zaplanowanie niezbędnych działań. W przypadku pracy z grupą, która nie miała do tej pory doświadczenia w prowadzeniu debat oksfordzkich, konieczne jest przedstawienie zasad debaty i godzinne szkolenie. Natomiast jeśli uczniowie znają zasady debaty oksfordzkiej, można przejść do wyłonienia dwóch grup dyskusyjnych oraz sędziów. W tej części zajęć wszyscy uczniowie pracują nad argumentacją, jaka może pojawić się w dyskusji. Wyłonione grupy mają za zadanie przygotowanie się do debaty. Wydarzenie to organizowane jest w szkole, wskazane klasy biorą udział jako publiczność. Ten etap realizacji ma służyć krytycznemu spojrzeniu na aspekt członkostwa oraz zrozumienie różnych postaw występujących w społeczeństwie.

ZAŁĄCZNIK:

1. Zadanie do zrealizowania w drugiej części projektu. Zadanie zawiera nazwiska osób pełniących funkcje w UE (na dzień 1 września 2022 roku). W przypadku zmian personalnych po tej dacie, nauczyciel wprowadza aktualizuje informacje w teście. ([08_Debata o Unii_zalacznik_01_pdf](#))

1.

Centrum Myśli Jana Pawła II

Centrum Myśli Jana Pawła II to warszawska instytucja kultury, której zadaniem jest stawianie pytań o kondycję etyczną człowieka w odniesieniu do uniwersalnych wartości: dobra, prawdy i piękna, a także wolności, solidarności i dialogu. Centrum działa w obszarze kultury, nauki, edukacji oraz budowania zaangażowanego i odpowiedzialnego społeczeństwa. W działaniach programowych Centrum Myśli Jana Pawła II korzysta z intelektualnego, duchowego i kulturowego dziedzictwa Karola Wojtyły – Jana Pawła II, wskazując na jego uniwersalny wymiar.

centrumjp2.pl